

POKOJNINSKA DRUŽBA A, d.d.

Konferenca

Pokojnine, demografija, motivacija!

**Pokojninska reforma,
kaj nas čaka?**

Marijan Papež

Ljubljana, 7. 10. 2019

Potrebnost reforme PIZ?

- Predlagane spremembe pomenijo prilagoditev oziroma dopolnitve sistema obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, nikakor pa ne reforme.
- Moramo pa se zavedati, da bo prej ali slej moralo priti do podaljšanje delovne aktivnosti in dvig starostne meje.
- Reformo lahko pričakujemo v naslednjih nekaj letih. Čim prej bo, tem bolje, ker si bomo lahko na ta način privoščili daljši prehod in ne takojšnji začetek uveljavitve ampak v enem ali dveh letih.
- Najbolje bi bilo, da bi se takoj lotili še ostalih potrebnih sprememb, ki so nakazane že v Beli knjigi in na nek način tudi v koalicijskem sporazumu.

PREDVIDENE SPREMEMBE ZPIZ-2

MDDSZ je v mesecu marcu 2019 predstavilo predlog predvidenih sprememb ZPIZ-2, ki se nanašajo na:

- **odmerni odstotek,**
- **dvojni status**
- **dvig upokojitvene starosti za najmanj 15 let zavarovalne dobe.**
- Predlog sprememb je bil obravnavan tudi na ESS, kjer so se po predstavitvi predloga ministrstva dogovorili za oblikovanje pogajalske skupine.
- **3.10.2019 je bil predlog obravnavan na Vladi,**
- **Na pogajanjih je bilo hitro dogovorjeno, da postopen dvig upokojitvene starosti iz 65 na 67 let pri teh spremembah ne pride v poštev.**

Odmerni odstotek

- Odmerni odsotek za 40 let pokojninske dobe se določi v **višini 63,5 za ženske z letom 2020**
- **za moške se postopno v šestih letih izenači z ženskami.**
- Dvig odmernega odstotka za 15 let zavarovalne dobe, ki sedaj za moškega znaša 26, za žensko pa 29 odstotkov. **Predlog je za oba spola 29,5 odstotka, za moške seveda postopoma in velja samo za nove upokoјence.**

Odmerni odstotek- izenačitev spolov

- Predlagana sprememba dviga odmernega odstotka in **izenačitev spolov** je vsekakor pozitivna rešitev, ki vpliva na višino vseh vrst pokojnin (starostne, predčasne, invalidske, vdovske, družinske, delne, nadomestil iz invalidskega zavarovanja in dela vdovske pokojnine).
- **Višina starostne pokojnine**

starostna pokojnina, odmerjena od najnižje pokojninske osnove (ZPIZ-2)

moški (40 let pokojninske dobe)

491,47

ženske (40 let pokojninske dobe)

545,12

starostna pokojnina, odmerjena od najvišje pokojninske osnove (ZPIZ-2)

moški (40 let pokojninske dobe)

1.965,87

ženske (40 let pokojninske dobe)

2.180,49

zagotovljena pokojnina (39. člen ZPIZ-2)

530,57

Dvig novih pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja

- Dvig iz 26 na 29,5 odstotkov pomeni dvig najnižje pokojnine **skoraj za 13 %**.
- **Za moške** pomeni dvig odmernega odstotka iz 57,25 na **63,5**, dvig pokojnine za **skoraj 11 %**.
- **za ženske**, ki bi do leta 2023 padle na 60,25 % za 40 let pokojninske dobe pa dvig pokojnine **za 5,4%**
- Predviden je **tudi dvig varovalke** pri odmeri invalidske, vdovske in družinske pokojnine ter odmer nadomestil iz invalidskega zavarovanja.

37. člen ZPIZ-2 (določitev odstotka za odmero starostne pokojnine)

Starostna pokojnina se odmeri od pokojninske osnove v odstotku, odvisnem od dolžine pokojninske dobe. Za 15 let zavarovalne dobe se odmeri v višini 26 % (moškemu) ali 29 % (ženski). Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe pa se prišteje 1,25 %, brez zgornje omejitve.

Za 40 let pokojninske dobe **moški 57,25 %**.
Ženska v letu 2019- 63,5 %.

Odmerni odstotki po predlogu za ženske od 2020 in za moške od 2025

Pokojninska doba	Odmerni odstotek (%)	Pokojninska doba	Odmerni odstotek (%)	Pokojninska doba	Odmerni odstotek (%)
15	29,50	25	43,10	35	56,70
16	30,86	26	44,46	36	58,06
17	32,22	27	45,82	37	59,42
18	33,58	28	47,18	38	60,78
19	34,94	29	48,54	39	62,14
20	36,30	30	49,90	40	63,50
21	37,66	31	51,26		
22	39,02	32	52,62		
23	40,38	33	53,98		
24	41,74	34	55,34		

Odmerni odstotek prehodno obdobje za moške

- **2020** naj bi za **15 let** zavarovalne dobe znašal **27 %** in vsako nadaljnje leto **1,26**, za **40 let** pokojninske dobe pa **58,5 %**
- **2021** naj bi za **15 let** zavarovalne dobe znašal **27,5 %** in vsako nadaljnje leto **1,28**, za **40 let** pokojninske dobe pa **59,5 %**
- **2022** naj bi za **15 let** zavarovalne dobe znašal **28 %** in vsako nadaljnje leto **1,3**, za **40 let** pokojninske dobe pa **60,5 %**
- **2023** naj bi za **15 let** zavarovalne dobe znašal **28,5 %** in vsako nadaljnje leto **1,32**, za **40 let** pokojninske dobe pa **61,5 %**
- **2024** naj bi za **15 let** zavarovalne dobe znašal **29 %** in vsako nadaljnje leto **1,34**, za **40 let** pokojninske dobe pa **62,50 %**

Ponovna vključitev v obvezno zavarovanje

- Pri ponovni odmeri se **upošteva odmerni odstotek, ki ga je zavarovanec pridobil na podlagi pokojninske dobe, dopolnjene do predhodne uveljavitve pravice do pokojnine,** povečan za odmerni odstotek, ki ga je pridobil po tem zakonu s ponovno vključitvijo v obvezno zavarovanje.

Ugodnejše vrednotenje pokojninske dobe brez dokupa

- Po predlogu naj bi se vsako nadaljnje leto dopolnjene **pokojninske dobe brez dokupa nad 40 let** v obveznem zavarovanju po izpolnitvi pogojev za upokožitev skladno s četrtem odstavkom 27. člena ZPIZ-2, **če ostane vključen ali se ponovno vključi v obvezno zavarovanje, vendar največ do treh** let zavarovanja, vrednotilo na način, **da se pol leta pokojninske dobe brez dokupa vrednoti v višini 1,5% (3% za eno leto).**
- **Zdaj velja**, da se vsako nadaljnje leto dopolnjene pokojninske dobe brez dokupa za zavarovanca, ki ostane vključen v obvezno zavarovanje vrednoti na način, **da se trije meseci vrednotijo v višini 1 %, a največ do treh zaporednih let zavarovanja, kar pomeni največ 12 odstotkov.**

Istočasno dva bonusa, če ostane v zavarovanju

- ugodnejše vrednotenje pokojninske dobe brez dokupa in
- izplačilo dela pokojnine

Istočasno trije bonusi, če se reaktivira

- z upokojitvijo si varujejo pogoje,
- dobili bodo ugodnejše vrednotenje pokojninske dobe brez dokupa in
- izplačilo dela pokojnine

Odmerni odstotek za otroke

- Novost pa je predlog za povečanje odmernega odstotka za otroke, največ za tri, kar pomeni po predlogu **največ za 4,08 odstotne točke** (za enega 1,36).
- Ti odstotki se bodo priznali **ob izpolnitvi pogojev za pridobitev pravice do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine**, zaradi skrbi za vsakega rojenega ali posvojenega otroka, ki je državljan Evropske Unije in za katerega je zavarovanec skrbel v prvem letu otrokove starosti.
- Do dodatnega odmernega odstotka **je praviloma upravičena ženska**, razen če je pravico do nadomestila iz naslova starševstva v trajanju vsaj 120 dni užival moški.
- **Možna pa bo izbira med znižanjem starostne meje zaradi otrok ali dodatnim odmernim odstotkom.**
- **Po predlogu pa nikakor ne bo možna kombinacija obeh ukrepov, ne glede na število otrok.**
- Uživalci pokojnin, ki bodo pridobili pokojnino po predpisih, veljavnih do uveljavitve predlaganega zakona in so se ali se bodo ponovno vključili v obvezno zavarovanje, **ne bodo upravičeni do dodatnega odmernega odstotka zaradi skrbi za otroke.**

ZPIZ-2 preračun odmernih odstotkov

- Zaradi zvišanja valorizacijskega količnika iz 0,732 na 1,000, so se morali posledično preračunati tudi odmerni odstotki in tako sedaj znaša za moške 57,25 odstotkov
- Gre samo za matematičen preračun, kar pomeni, da je **78 odstotkov po ZPIZ-1 enako 57,25** po ZPIZ-2 in ne gre za nikakršno zmanjšanje pokojnin kot nekateri še vedno mislijo.
- Ženske imajo v letu 2019 za 40 let pokojninske dobe odmerni odstotek v višini **63,5**, kar je enako **86,7** (preračun $63,5:0,732=86,748$) po ZPIZ-1.
- **Po predlogu sprememb oba spola leta 2025 - 63,5 %.**

Dvojni status

- Dvojni status pomeni istočasno prejemanje cele ali sorazmernega dela pokojnine in opravljanje dela ali dejavnosti.
- Urejen je z naslednjimi instituti:
- **pravica do delne pokojnine,**
- **ponovni vstop v obvezno zavarovanje in hkratno izplačevanje sorazmernega dela že priznane pokojnine,**
- **izplačevanje 20 % starostne ali predčasne pokojnine** (število prejemnikov v mesecu **avgustu 2019 – 9.792**),
- **delo upokojenca v okviru drugega pravnega razmerja,**
- **druge oblike dela uživalcev pokojnin.**

Dvojni status-predlog MDDSZ

- Po predlogu bi tisti zavarovanci, ki bi izpolnili pogoje za starostno pokojnino **lahko namesto sedanjih 20 % dobili izplačilo 40 %**, ki pa bi bilo **omejeno na največ tri leta**.
- **Po treh letih pa bi se jim lahko izplačevalo 20 % starostne pokojnine.**
- **Bistvena sprememba je tudi v tem**, da bodo lahko pridobili del pokojnine ob sočasnem obveznem zavarovanju le tisti, ki bodo **izpolnili pogoje za starostno pokojnino** in ne tudi za predčasno.

Izplačilo dela starostne pokojnine

- Ugodnost v predlogu je tudi za uživalce delne pokojnine in tiste, ki se bodo ponovno vključili v obvezno zavarovanje, pod pogojem, da bodo obvezno vključeni v obvezno zavarovanje **najmanj za 4 ure dnevno oziroma 20 ur tedensko.**
- V tem primeru bodo dobili sorazmerni del dela starostne pokojnine, v odvisnosti od razmerja vključenosti med delovnim oziroma zavarovalnim časom.
- S tem predlogom je storjen poseg v dosedanje izvajanje in postavlja se vprašanje smiselnosti take radodarnosti MDDSZ.

Izplačilo dela pokojnine se ne izplačuje

- Izplačilo dela pokojnine, sorazmerni del pokojnine **se ne izplačujejo** v primeru, ko zavarovanec ne dela zaradičasne zadržanosti od dela, **daljše od 30 delovnih dni.**
- Izplačilo dela pokojnine, sorazmerni del zneska po tretjem odstavku 40. člena tega zakona in sorazmerni del zneska po četrtem odstavku 116. člena tega zakona **se ne izplačujejo**, če zavarovanec iz šestega odstavka 14., 15., 16. in 17. člena tega zakona na dan uveljavitve izplačila in **ves čas prejemanja nima v celoti poravnanih prispevkov za socialno varnost.**

Izplačilo 20 %-prehodna določba

- Pomembne so tudi prehodne določbe, v katerih je opredeljeno, da zavarovanec, ki **prejema 20 % predčasne ali starostne pokojnine, obdrži izplačilo** tega dela pokojnine tudi po uveljavitvi predloga zakona.
- Po predlogu zakona pripada izplačilo dela pokojnine **le v primeru izpolnitve pogojev za starostno pokojnino** in **ne tudi za predčasno**, kot velja po zdaj veljavni zakonodaji.

Prehod iz 20 % na 40 %

- Opredejen je tudi način prehoda za prejemnike 20 % na 40 %, kjer je **predvideno, da to opravi zavod po uradni dolžnosti.**
- V prehodnih določbah je opredeljen tudi način prejema dela pokojnine **za prejemnike delne pokojnine in prejemnike sorazmernega dela pokojnine.**

Nabor dejavnikov za razmislek in obravnavo

- Na zavodu smo pripravili nabor dejavnikov **za razmislek in obravnavo, pred odločitvijo kakšen dvojni status si želimo.**
- **Iz tega nabora dejavnikov izhajajo, da bi bilo potrebno oziroma smiselno za celovito ureditev dvojnega statusa poleg pokojninske spremeniti tudi delovnopravno, zdravstveno in davčno zakonodajo,** razen, če je vse to možno urediti v spremembah ZPIZ-2.

Prejemki iz obveznega zavarovanja se izplačujejo negotovinsko na račune

- **Prejemki iz obveznega zavarovanja se izplačujejo negotovinsko na račune, odprte pri organizacijah za plačilni promet.**
- **Na letni ravni je strošek preko 2,5 milijona EUR, za manj kot 2 % prejemnikov.**
- Za obstoječe se na enak način izplačujejo tudi po začetku uporabe tega zakona, razen v primeru, ko spremembo načina izplačevanja zahteva uživalec pravice.

KDAJ UVELJAVITI PRAVICO DO POKOJNINE ???

Ob izpolnjenih pogojih za pridobitev pravice do starostne oziroma predčasne pokojnine se marsikateri zavarovanec sprašuje, **ali je zanj ugodnejša upokožitev v letošnjem ali v prihodnjem koledarskem letu.** Pri odločitvi za uveljavitev pravice v letošnjem ali v naslednjem koledarskem letu je treba upoštevati vse dejavnike, ki lahko vplivajo na višino pokojnine oziroma drugih prejemkov.

Kateri dejavniki lahko vplivajo na višino pokojnine

- **višina odmernih odstotkov tako za ženske kot za moške,**
- **odmerni odstotek za otroke (predlog sprememb ZPIZ-2),**
- višina uskladitev pokojnin v letošnjem letu,
- višina valorizacijskih količnikov,
- prejemanje 20 % starostne ali predčasne pokojnine oziroma po predlogu sprememb 40% starostne pokojnine, ob odlogu upokojitve,
- upoštevanje ugodnejšega vrednotenja pokojninske dobe brez dokupa,

- višina zmanjšanja pri predčasni pokojnini,
- dolžina dopolnjene pokojninske dobe (zaokroževanje dopolnjene pokojninske dobe na šest mesecev ali celo leto) in njena kvaliteta (zavarovalna, pokojninska, pokojninska doba brez dokupa)
- višina osnov, od katerih se plačujejo prispevki (štetje osnov za izračun pokojninske osnove iz dodatnega leta zavarovanja v primeru upokojitve v prihodnjem koledarskem letu),
- plača je v povprečju bistveno višja od pokojnine.

STABILNO OBVEZNO ZAVAROVANJE

Zelo pomembno je, da se zagotovi stabilen, zaupanja vreden sistem obveznega zavarovanja, ob katerem pa naj se razvijajo dodatne oblike zavarovanj, ki bodo lahko nadomestile del izpada prihodka za čas po zaključeni aktivni dobi.

**ŽELIM VAM
LEP
IN
USPEŠEN DAN**